

2024

Vanhusneuvosto Toimintakertomus 2024

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

SISÄLLYS

1. Johdanto	2
2. Vanhusneuvoston kokoonpano	2
2.1. Varsinaiset jäsenet ja varajäsenet.....	3
2.2. Läsnäolo- ja puheoikeutetut edustajat	3
3. Kokoukset.....	3
4. Toimintasuunnitelman painopistealueiden toteutuminen.....	4
5. Vanhusneuvoston muu toiminta	6
6. Vanhusneuvoston edustajat muissa hyvinvointialueen luottamuselimissä sekä kehittämissuunnitelmissa ja projekteissa	7
7. Aloitteet, lausunnot ja kannanotot.....	7
8. Vanhusten hoidon näkymät vuodelle 2025	8

1. JOHDANTO

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto on hyvinvointialuelain (611/2021) 32 §:n mukainen vaikuttamistoimielin. Vanhusneuvoston tehtävänä on ottaa kantaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vanhusneuvosto arvioi olevan merkitystä ikääntyneen väestön ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 20 §:n mukaan aluehallitus asettaa vanhusneuvoston valtuustokausittain.

Toimintavuosi oli hyvinvointialueen vanhusneuvoston toinen varsinainen toimintavuosi, ja sitä voidaan pitää monelta osin onnistuneena vuosikellossa asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta. Erityisesti onnistumisista voidaan mainita yhteistyöseminaarit, joita pidettiin Vantaan ja Keravan kunnallisten vanhusneuvostojen, alueella toimivien eläkeläisjärjestöjen edustajien sekä hyvinvointialueen muiden vaikuttamistoimielinten kanssa. Näitä seminaareja on tarkoitus kehittää tulevalla valtuustokaudella.

Vanhusten palvelujen toteutumisen seuranta oli erittäin keskeistä, ja kuukausittain neuvostolle esitellyt raportit osoittivat monelta osin myönteistä kehitystä. Esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa yli kolme kuukautta odottaneiden määrä laski merkittävästi, keskimäärin 20–30 henkilön tasolle kuukausittain. Hyvinvointialueen talouden heikentyminen ja alijäämien kattamisvelvoite johtivat palvelujen uudistusohjelman laatimiseen ja palvelujen kriteerien uudelleenarviointiin, mikä vaikutti myös vanhusten palveluihin. Vanhusneuvosto antoi lausuntonsa molemmista suunnitelmista.

Kokonaisuutena tarkasteltuna vanhusneuvosto toteaa, että hyvinvointialueen vanhusten palvelujen tasoa, saatavuutta ja niihin pääsyä voidaan pitää kohtuullisen hyvinä. Terveyspalvelujen osalta erityisesti lääkärinvastaanotolle pääsy kohtuullisessa ajassa on osoittautunut ongelmalliseksi joillakin terveysasemilla, vaikka lääkärivaje on saatu purettua.

2. VANHUSNEUVOSTON KOKOONPANO

Hyvinvointialuelain 32 §:n mukaan vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä.

Aluehallitus päätti (16.8.2022 § 147) nimetä valtuustokaudelle 2023–2025 hyvinvointialueen vanhusneuvostoon kuusi henkilöä Vantaan vanhusneuvostosta ja kolme henkilöä Keravan

vanhusneuvostosta. Edelleen (8.11.2022 § 231) aluehallitus nimesi jokaiselle jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen.

2.1. VARSINAISET JÄSENET JA VARAJÄSENET

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Raimo Huvila, puheenjohtaja	Seija Puha
Anneli Karhunen	Håkan Sandell
Marja-Liisa Saares, varapuheenjohtaja	Taisto Mäntynen
Marja Leppänen	Ari Martinaho
Markku Weckman	Olli Korkalainen
Timo Lahtinen, tilalla Pirkko Forsberg 1.7.2024 lukien	Kari Saari
Ulla Martikainen	Heikki Manninen
Mikko Raunion	Risto Tyrväinen
Kauko Passi	Marja-Terttu Nieminen

2.2. LÄSNÄOLO- JA PUHEOIKEUTETUT EDUSTAJAT

Vanhusneuvoston sihteeri, hallinnon asiantuntija Heidi Mäkinen
Vanhusten palvelujen toimialajohtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen
Lähidemokratia ja osallisuuslautakunnan edustaja Sirpa Siru Kauppinen
Vantaan vanhusneuvoston koordinaattori Tommi Ostrovskij
Keravan vanhusneuvoston esittelijä Elina Heikkinen

3. KOKOUKSET

Varsinaisia kokouksia pidettiin yksitoista (11), joissa käsiteltiin toimintasuunnitelman ja vuosikellon edellyttämiä asioita. Lisäksi kaikissa kokouksissa neuvostolle esiteltiin hyvinvointialueen eri sektorien keskeisiä toimintaan liittyviä kehittämishankkeita.

Vanhusneuvoston kokoukset on valmistellut työvaliokunta, johon ovat kuuluneet Raimo Huvila, Marja-Liisa Saares ja Mikko Raunio sekä vanhusneuvoston sihteerinä toimiva hallinnon asiantuntija Heidi Mäkinen.

Kokousten pöytäkirjat ovat luettavissa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Internet-sivustolla, toimielinten päätökset sivustolla osoitteessa: <https://vakehyva.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Vanhusneuvosto>.

4. TOIMINTASUUNNITELMAN PAINOPISTEALUEIDEN TOTEUTUMINEN

Vahvistettuun toimintasuunnitelmaan sisältyi viisi (5) painopistettä:

4.1 Vanhusväestön palveluiden turvaaminen

Vanhusneuvoston toimintasuunnitelman 2024 lähtökohtana on ollut, että vaikeasta talustilanteesta huolimatta hyvinvointialue ei heikentäisi vanhuspalveluja uudistusohjelmassaan, vaan palvelutaso pidettäisiin ennallaan. Vanhusneuvosto edellyttää myös ajantasaista tietoa valmistelun etenemisestä vanhuspalveluiden osalta sekä tilastoraportteja eri palveluiden jonotusajoista.

Toteutuma

Vanhuspalveluiden johto on osallistunut säännöllisesti vanhusneuvoston kokouksiin, jakanut tietoa valmistelusta ja toimittanut pyydettyt tilastoraportit. Vanhusneuvosto on antanut neljä kirjallista lausuntoa, jotka koskivat vanhuspalveluiden uudistusohjelmaa, palveluverkkosuunnitelmaa, ympärivuorokautisen palveluasumisen kilpailutusta sekä vanhuspalveluiden myöntämisen perusteita.

Lisäksi alueen kolmen vanhusneuvoston yhteistyöryhmä lähetti 9.9. avoimen kirjeen valtiovallalle, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle sekä Vantaan ja Keravan kaupungeille, jossa vaadittiin vanhuspalveluiden rahoituksen ja toiminnan turvaamista.

4.2 Vanhusneuvoston vaikuttamistoiminnan tehostaminen

Vanhusneuvosto järjestää mahdollisuuksien mukaan Uudenmaan vaikuttamistoimielimien kanssa yhteiskokouksen, jossa käsitellään vaikuttamistoiminnan kehittämistä.

Toteutuma

- Yhteiskokous Uudenmaan vaikuttamistoimielinten kanssa ei toteutunut, siirtyy myöhemmin toteutettavaksi.
- Vanhusneuvosto laati työpaperin, jonka pohjalta se arvioi omaa vaikuttamistyötään, sen puitteita ja onnistumisen edellytyksiä. Työpaperia esiteltiin hyvinvointialueen

vaikuttamistoimielinten yhteistyöpalaverissa 22.5. sekä myös alueen kolmen vammaisneuvoston yhteispalaverissa 23.10.

- Vanhusneuvoston edustajat ovat osallistuneet Vanhusneuvostopäiville Helsingissä 30.10. sekä pääkaupunkiseudun vanhusneuvostojen yhteistapaamiseen 14.11. Espoossa.
- Vanhusneuvosto teki kirjallisen esityksen vanhusneuvosto toimintasäännön päivittämiseksi 18.12.

4.3 Yhteistoiminta eri toimijoiden kanssa

Vanhusneuvosto järjestää yhteiskokouksen Keravan ja Vantaan vanhusneuvostojen kanssa sekä yhteistapaamisen Vantaan ja Keravan eläkeläisjärjestöjen kanssa. Lisäksi toteutetaan yhteistapaaminen hyvinvointialueen vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston kanssa.

Toteutuma

- Vanhusneuvosto kutsui kokoon Vantaan ja Keravan kaupunkien sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvostot yhteistyötapaamiseen 15.2. Tilaisuudessa nimettiin yhteistyöryhmä, joka valmisteli 9.9. kolmen vanhusneuvoston yhteisen kannanoton vanhuspalveluiden rahoituksen ja toiminnan turvaamiseksi.
- Vanhusneuvosto kutsui hyvinvointialueen kaikkien vaikuttamistoimielinten puheenjohtajat yhteistyötapaamiseen 22.5. Tilaisuudessa esiteltiin vaikuttamistyön arviointiin laadittua työpapereita kunkin vaikuttamistyön oman vaikuttamistyön onnistumisen arvioimiseksi.
- Vanhusneuvosto kutsui Vantaan ja Keravan vanhusneuvostojen kanssa alueen eläkeläisjärjestöt yhteistyöseminaariin, joka pidettiin 26.9.

4.4. Viestinnän kehittäminen

Vanhusneuvosto laatii oman viestintäsuunnitelman yhteistyössä hyvinvointialueen viestinnän kanssa. Lisäksi arvioidaan printtimuotoisen palveluoppaan ensimmäisen painoksen jakelun toteutus ja saatu palaute. Selvitetään myös mahdollisuudet sisällyttää oppaaseen kaupunkien tuottamat vanhuspalvelut.

Toteutuma:

- Viestintäsuunnitelma hyväksyttiin 13.6.
- Palveluoppaan kehittämiseksi on käyty useita keskusteluja vanhusneuvoston kokouksissa.

4.5. Muita asioita

Vanhusneuvosto ottaa vuosikellon puitteissa kokouksissaan seuraavia teemoja:

- Huoli-ilmoitusten käsittely seniorineuvonnassa, *toteutunut 24.1.*
- Maahanmuuttajiin, kieli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ikäihmisten palvelutarpeeseen varautuminen, *toteutunut 21.11. ja 18.12.*
- Sotaveteraanien palvelut soteveteraanin kokemana, *toteutunut 17.4.*

- Miten palvelupolut eri palveluissa toimivat, ei toteutunut.

5. VANHUSNEUVOSTON MUU TOIMINTA

Varsinaisten kokousten lisäksi vanhusneuvosto piti yhden yhteiskokouksen 15.2. Vantaan ja Keravan vanhusneuvostojen kanssa sekä kaksi vaikuttamistoiminnan seminaaria 22.5. ja 26.9.

Vantaan, Keravan ja hyvinvointialueen vanhusneuvostojen yhteiskokous 15.2.2024

Yhteiskokouksessa kuultiin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuuston puheenjohtaja Sirkka-Liisa Kähärän tervehdys ja konsernipalvelujen toimialajohtaja Mikko Hokkasen esitys alueen uudistusohjelman keskeisistä toimenpiteistä vuosille 2024–2030.

Kokouksessa keskusteltiin myös vanhusneuvostojen roolista ennaltaehkäisevässä työssä ja päätettiin jatkaa keskustelua mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Lisäksi päätettiin perustaa vanhusneuvostojen välinen yhteistyöryhmä, johon nimettiin Raimo Huvila, Mikko Raunio, Risto Pyhältö, Ulla Martikainen, Marja-Liisa Saares ja Risto Tyrväinen.

Vaikuttamistoiminnan seminaari 22.5.2024

Vanhusneuvosto kutsui hyvinvointialueen kaikkien vaikuttamistoimielinten puheenjohtajat yhteistyötapaamiseen 22.5. Puolen päivän tilaisuudessa esiteltiin työpaperi, joka oli laadittu vaikuttamistyön arviointia varten. Työpaperin avulla arvioitiin kunkin toimielimen oman vaikuttamistyön onnistumista.

Vantaan, Keravan ja hyvinvointialueen vanhusneuvostojen sekä eläkeläisjärjestöjen edustajien yhteistyöseminaari 26.9.2024

Vanhusneuvosto kutsui Vantaan ja Keravan vanhusneuvostojen kanssa alueen eläkeläisjärjestöt yhteistyöseminaariin, joka pidettiin 26.9.2024. Tilaisuudessa käytiin läpi hyvinvointialueen vanhuspalvelujen tilannekuvaa, esiteltiin eläkeläisyhdistyskyselyn tuloksia ja kuultiin eläkeläisjärjestöjen puheenvuorot. Lisäksi pohdittiin yhteistyön kehittämistä. Vuorovaikutuksellinen tilaisuus herätti paljon pohdintaa ja keskustelua.

6. VANHUSNEUVOSTON EDUSTAJAT MUISSA HYVINVOINTIALUEEN LUOTTAMUSELIMISSÄ SEKÄ KEHITTÄMISRYHMISSÄ JA PROJEKTEISSA

- Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiön rahoittaman hankkeen kehittämisryhmä (varsinainen edustaja Marja-Liisa Saares, varaedustaja Marja Leppänen).
- Vantaan ja Keravan etäpalvelujen kehittämishanke (edustaja Mikko Raunio).
- Hyvä Ikä -kehittämiskärjen projektiryhmä (varsinainen edustaja Ulla Martikainen, varaedustaja Markku Weckman).
- Ikääntyneiden hyvinvoinnin asiantuntijaryhmä-työskentely sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman laadinta (edustajina Markku Weckman, Mikko Raunio ja Marja-Liisa Saares).
- Vanhusten palvelut -jaosto (varsinainen edustaja Marja Leppänen, varaedustaja Ulla Martikainen).
- Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunta (varsinainen edustaja Kauko Passi, varaedustaja Marja Leppänen).
- Vanhuspalvelujen toimialan palveluverkkosuunnittelu (varsinainen edustaja Markku Weckman ja Ulla Martikainen).
- Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolakien mukaisten kuljetuspalvelujen kilpailutustyöryhmä (edustajina Timo Lahtinen ja Anneli Karhunen).
- Perhehoidon ja omaishoidon kehittämisprojekti (edustaja Marja-Liisa Saares).

7. ALOITTEET, LAUSUNNOT JA KANNANOTOT

Lausunnot:

- Hyvinvointialueen uudistusohjelma vuosille 2023–2030 (vanhusneuvosto 14.3.2024 § 18)
- Palveluverkkosuunnitelma vuosille 2024–2034 (vanhusneuvosto 14.3.2024 § 19)
- Ympärivuorokautisen palveluasumisen kilpailutus (vanhusneuvosto 17.4.2024 § 28)
- Vanhuspalveluiden myöntämisen perusteet 1.1.2024 lukien (vanhusneuvosto 21.11.2024 § 73)

Aloite:

- Vanhusneuvoston esitys vanhusneuvoston vuoden 2025 toimintasäännön päivittämiseksi (18.12.2024 § 81)

Kannanotto:

- Vanhusneuvostojen kannanotto: Vanhuspalveluiden rahoitus ja toiminta on turvattava (alueen kolmen vanhusneuvoston nimeämän yhteistyöryhmän avoin kirje 9.9. valtiovallalle, Vantaan ja Keravan kaupungeille sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle).

8. VANHUSTEN HOIDON NÄKYMÄT VUODELLE 2025

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne vuodelle 2025 on erittäin haastava, sillä vuosien 2023 ja 2024 aikana syntyneet alijäämät, yhteensä 200 miljoonaa euroa, on katettava vuoteen 2026 mennessä. Vanhuspalvelujen kysyntä kasvaa merkittävästi, kun yli 75- ja yli 85-vuotiaiden määrä lisääntyy voimakkaasti lähivuosina. Tämän vuoksi palvelujen tuottaminen vaatii huomattavaa lisärahoitusta. Mikäli riittävää rahoitusta ei saada, se johtaa väistämättä ikäviin toimenpiteisiin, joita ei tässä vaiheessa ole syytä ennakoita.

Vanhusneuvosto on 1.11. antamassaan lausunnossa, koskien palveluiden myöntämisen perusteita kiinnittänyt vakavaa huomiota riskeihin, joita kriteerien kiristäminen saattaa aiheuttaa. On ensisijaisen tärkeää seurata monin eri tavoin, mitä heijastusvaikutuksia kriteerien kiristämällä on ikäihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Erityisen suuri huoli vanhusneuvostolla on yksinasuvista, huonosti liikkuvista vanhuksista, joilla ei ole omaa lähiverkostoa.

Vanhusneuvoston yksityiskohtainen lausunto on tämän toimintakertomuksen liitteenä.